

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 Straatpolitiek

17 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat het belangrijk is dat jongeren deelnemen aan politiek, met een van de twee argumenten van Mill over democratie als meer rationele staatsvorm dan een regering van experts: de kwaliteit van beslissingen is groter wanneer daar meer burgers bij betrokken zijn / vrijheid van meningsuiting leidt tot rationelere beslissingen.

voorbeeld van een goed antwoord:

Het is goed als deze jongeren wel zouden deelnemen aan politiek, omdat de kwaliteit van beslissingen beter wordt wanneer er meer burgers betrokken zijn bij de politiek. Ze zeggen zelf dat politici vaak niet begrijpen wat er in de samenleving speelt. Door wel mee te doen, zal er meer informatie zijn en zal de kwaliteit van de beslissingen toenemen dan wanneer alleen experts deze beslissingen zouden maken.

18 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van een van de andere twee redenen van Schumpeter waarom democratische participatie weinig oplevert: afstand tot politieke besluiten / gebrek aan persoonlijke invloed 1
- een argumentatie met tekst 3 en de door de kandidaat genoemde reden van Schumpeters opvatting dat democratische participatie weinig oplevert 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Schumpeter zorgt de grote afstand tot politieke besluiten ervoor dat politieke participatie weinig oplevert. 1
- Ik ben het eens met Schumpeters opvatting dat democratische participatie weinig oplevert. De jongere in tekst 3 is misschien wel maatschappelijk betrokken, maar daarmee ben je nog niet rationeel als het om politiek gaat. In tekst 3 zie je juist goed de afstand die jongeren hebben tot de politiek. Hij lijkt bijvoorbeeld niet door te hebben dat onderwerpen als de wooncrisis of racisme met politiek te maken hebben. Democratische participatie heeft niet veel zin wanneer mensen niet eens precies weten waarover politiek gaat. 1

of

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Ik ben het niet eens met Schumpeters opvatting dat democratische participatie weinig oplevert. De jongere in tekst 3 laat zien dat er veel minder afstand tot de politiek is dan vaak wordt gedacht. De wooncrisis en racisme spelen juist een rol in zijn dagelijks leven. Hij weet waar politiek over gaat, alleen misschien niet dat het 'politiek' heet. Ik denk dat mensen veel meer betrokken zijn dan Schumpeter denkt en dat democratische participatie door die betrokkenheid juist wel wat kan opleveren.

1

19 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat een de volgende elementen:

- een uitleg van een overeenkomst tussen Nozicks opvatting van democratie en Kaulingfreks' opvatting van ontregelende politiek: beide bekritiseren de legitimiteit van de staat
- een uitleg met tekst 4 van een verschil tussen Nozicks opvatting van democratie en Kaulingfreks' opvatting van ontregelende politiek: ontregelende politiek roept op tot nieuwe wetten en regels, terwijl Nozicks opvatting van democratie pleit tegen wetten van de staat

1

1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Nozick bekritiseert de legitimiteit van de bestaande democratie door te stellen dat het een vorm van tirannie is. Ook ontregelende politiek heeft kritiek op de legitimiteit van de bestaande democratie.
- In de tekst staat dat ontregelende politiek verlangt naar nieuwe regels en wetten, zodat een meer inclusieve en rechtvaardige samenleving kan ontstaan. De problemen met de legitimiteit van democratie kunnen dus verholpen worden. Vanuit Nozicks opvatting van democratie zijn juist die regels en wetten het probleem. Ook nieuwe wetten of regels vormen uiteindelijk een beperking voor het individu. Burgers volgen dan de wet van de staat en niet hun eigen wet.

1

1

20 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met het verhaal van de graanhandelaar wanneer ontregelende politiek volgens Mill niet meer in het belang is van democratie: uitingen die onmiddellijk en vrijwel zeker tot geweld zullen leiden, moeten volgens Mill verboden worden.

voorbeeld van een goed antwoord:

Volgens Mill is de vrijheid van meningsuiting in het belang van democratie. Daaronder vallen sommige vormen van ontregelende politiek. Met het verhaal van de graanhandelaar laat Mill tegelijkertijd wel een duidelijke grens zien. Als er een woedende menigte voor je staat, kun je niet zomaar alles zeggen. Radicale uitingen die onmiddellijk en vrijwel zeker tot geweld zullen leiden, moeten volgens hem wel verboden worden. Die zijn niet in het belang van de democratie, stelt Mill.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een argument voor het toelaten van ontregelende politiek binnen de democratie, met Kelsens relativistische wereldbeschouwing: een democratie moet elke overtuiging een kans geven, omdat inzicht in absolute waarheid voor de mens onmogelijk is.

voorbeeld van een goed antwoord:

Ontregelende politiek moet juist in een democratie toegelaten worden. De democratie veronderstelt volgens Kelsen een relativistische wereldbeschouwing. Inzicht in absolute waarheid is niet mogelijk voor mensen. Daarom moet elke opvatting een kans krijgen. Dat geldt ook voor de manier waarop de kansarme jongeren zichtbaarheid afdwingen. Het maakt niet uit of dat een minder gebruikelijke manier is binnen een democratie. Op het moment dat je nieuwe, kritische opvattingen niet toelaat, dan houdt een democratie op een democratie te zijn.

22 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg van wanneer ontregelende politiek niet toegelaten zou moeten worden binnen de democratie, met Van den Berghs opvatting over de grens van de vrijheid van overtuigingen: als er geen bereidheid is tot gedachtewisseling.

voorbeeld van een goed antwoord:

Als blijkt dat de jongeren niet bereid zouden zijn tot gedachtewisseling en alleen maar willen rellen, dan zou je ontregelende politiek niet moeten toelaten binnen de democratie. Volgens Van den Bergh zit daar de grens in de vrijheid van overtuigingen. Je moet bereid zijn tot gedachtewisseling en het gesprek willen aangaan.

23 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat ontregelende politiek geen modus vivendi is: bij een modus vivendi accepteren burgers de wet voorlopig, ook al zijn ze het er niet mee eens, ontregelende politiek verzet zich juist openlijk tegen de wet 1
- een uitleg van Rawls' opvatting van overlappende consensus: burgers stemmen in met de wet op basis van eigen, vaak verschillende overtuigingen 1
- een argumentatie of ontregelende politiek past bij wat Rawls het feit van redelijk pluralisme noemt, namelijk dat redelijke mensen in vrije omstandigheden tot verschillende inzichten komen over wat waardevol is in het leven 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Van een modus vivendi is sprake wanneer burgers het niet eens zijn met de wet, maar deze wel voorlopig en met tegenzin accepteren. Het is een manier van leven. De tegenstanders weten dat ze een minderheid zijn en dus bepaalde dingen moeten accepteren waar ze het eigenlijk mee oneens zijn. Hiervan is geen sprake bij onregelende politiek. De bestaande wetten worden juist niet geaccepteerd en jongeren verzetten zich openlijk. 1
 - Rawls vindt een modus vivendi onwenselijk en pleit juist voor overlappende consensus. Daarbij stemmen alle burgers in met de wet op basis van eigen, vaak verschillende overtuigingen. 1
 - Ik vind dat onregelende politiek past bij wat Rawls een feit van redelijk pluralisme noemt. Mensen erkennen hierbij dat redelijke mensen in vrije omstandigheden tot verschillende opvattingen kunnen komen over hoe ze moeten leven. Wat mij betreft gaat het bij verschillende opvattingen niet alleen om de inhoud, maar ook om hoe je die opvattingen uit. Voor de jongeren is onregelende politiek de manier waarop zij hun opvattingen uiten. En die manier is vooral een kritiek op de staat en niet zozeer op andere burgers. Ik denk dat zij prima accepteren dat andere mensen weer andere opvattingen hebben. 1
- of
- Ik vind niet dat onregelende politiek past bij wat Rawls een feit van redelijk pluralisme noemt. De jongeren willen erkenning voor hun eigen opvatting, maar door de manier waarop ze dat doen, lijken ze niet veel ruimte te geven aan de opvattingen van anderen. Die hebben namelijk last van de manier waarop ze aandacht opeisen. Bij het feit van redelijk pluralisme erkennen mensen dat redelijke mensen in vrije omstandigheden tot andere opvattingen kunnen komen over hoe ze moeten leven. Als je echt zou erkennen dat andere mensen andere opvattingen erop nahouden, zou je denk ik niet voor onregelende politiek kiezen, maar op een andere manier proberen de discussie aan te gaan. Daarom past het volgens mij niet bij het feit van redelijk pluralisme. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat een argumentatie of jongeren een gelijkwaardige gesprekspartner in de politiek zouden moeten zijn, met gebruik van:

- een nadeel van stemmen volgens het deliberatieve model: stemmen versterkt de bestaande machtsstructuren / waarom zouden we de meerderheid gehoorzamen / sommige voorkeuren zijn makkelijker te vertalen in een marktmodel 1
- een van de vier voordelen van het deliberatieve model van democratie: het kan zorgen voor andere mogelijkheden / het maakt overeenstemming in de toekomst waarschijnlijker / het voorkomt dat meningsverschillen voortkomen uit gebrek aan inzicht of inlevingsvermogen / het drukt respect uit voor de medeburger 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Ik ben het eens met Kaulingfreks' standpunt dat jongeren een gelijkwaardige gesprekspartner in de politiek zouden moeten zijn. We moeten bij jongeren meer oog hebben voor machtsongelijkheid, zoals Kaulingfreks stelt. Kansarme jongeren hebben namelijk veel minder macht vergeleken met politici. Wanneer we blijven uitgaan van stemmen zal deze ongelijke positie van jongeren altijd geaccepteerd en versterkt worden. 1
- Ik denk dat het deliberatieve model van democratie dit probleem kan oplossen. Volgens het deliberatieve model van democratie moet namelijk iedereen die geraakt wordt door een bepaalde beslissing instemming geven door het voeren van een gesprek. Bij stemmen wordt niet gekeken of jongeren geraakt worden door een beslissing, terwijl dit wel degelijk het geval is voor veel politieke besluiten die politici nemen. Door het gesprek aan te gaan, wordt in elk geval respectvol omgegaan met jongeren als medeburgers. 1

of

- Ik ben het niet eens met Kaulingfreks' standpunt dat jongeren een gelijkwaardige gesprekspartner in de politiek zouden moeten zijn. Op zich snap ik haar punt wel dat jongeren weinig macht hebben vergeleken met politici, maar jongeren kunnen wel kiezen welke politici hen vertegenwoordigen. Dan moeten ze alleen wel stemmen. 1
- Ik denk niet dat het deliberatieve model van democratie dit probleem kan oplossen. Wanneer je jongeren wilt laten meepraten, denk ik dat er nog meer meningsverschillen ontstaan en overeenkomst in de toekomst juist minder groot is, in tegenstelling tot wat voorstanders van het deliberatieve model denken. Het is goed om te proberen jongeren te betrekken, maar je kan uiteindelijk niet iedereen laten meepraten over politiek. Dat is gewoon niet haalbaar. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

25 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van Sandels kritiek op het liberalisme met zijn opvatting dat neutraliteit onwenselijk is: de liberale nadruk op keuzevrijheid ondermijnt de bereidheid om je in te zetten voor de samenleving / voor solidariteit 1
- een uitleg van Sandels kritiek op het liberalisme met het voorbeeld van het zombieprotest: betekenisvol samenleven kan alleen door met elkaar in verbinding te staan en niet door als zombies langs elkaar heen te leven 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Als communitarist geeft Sandel kritiek op het liberalisme, waarbij de focus veel meer op het individu ligt dan op de gemeenschap. Conflicten kunnen daardoor uit de publieke sfeer gehaald worden en overgelaten worden aan de keuze van individuen. Dit idee van neutraliteit ondermijnt volgens hem de burgerzin en solidariteit in een gemeenschap. We moeten juist uitleggen wat we belangrijk vinden. 1
- Deze kritiek is ook te zien bij het zombieprotest, waar de betogers laten zien dat je in de tegenwoordige samenleving wel een eentonige massa kan vormen, maar dat je dan als zombies langs elkaar heen leeft. We moeten juist met elkaar in gesprek blijven, onze verschillen omarmen en de verbinding blijven zoeken. 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 25 juni.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Kristof van Rossem, Socratisch filosoferen met jongeren, 2009
tekst 2	Der Internationale Sozialistische Kampf-Bund (ISK) und seine Publikationen, 2006
tekst 3	Femke Kaulingfreks, Beschouw jongeren als expert, 2023
tekst 4	Femke Kaulingfreks, Straatpolitiek, 2017
afbeelding	eu.usatoday.com/picture-gallery/news/2017/07/05/zombies-protest-ahead-of-the-g20-summit/103450550/